

PKK TERÖR ÖRGÜTÜ İLE MÜCADELE STRATEJİSİ OLARAK “BELEDİYE BAŞKAN VEKİLLİĞİ” UYGULAMASI

THE APPLICATION OF “DEPUTY MAYOR” AS A STRATEGY FOR FIGHTING THE PKK TERRORIST ORGANIZATION

Selahaddin BAKAN

İnönü Üniversitesi, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü,

selahaddin.bakan@inonu.edu.tr

ORCID: 0000-0002-2444-7929

Olgun ÖNER

Avanos Kaymakamı

olgunoner@yahoo.com

ORCID: 0000-0003-3970-5836

ÖZ

Geliş Tarihi:

05.09.2022

Kabul Tarihi:

28.09.2022

Yayın Tarihi:

30.09.2022

Anahtar Kelimeler

Terör, Güvenlik,
Kayyım, Belediye,
Belediye Başkan
Vekili

Keywords

Keywords:
Terrorism, Security,
Trustee,
Municipality, Deputy
Mayor

15 Temmuz darbe girişimi sonrası ülke genelinde ilan edilen Olağanüstü Hal kapsamında, kırk yıla yakın bir süredir Türkiye Cumhuriyeti devletinin kesintisiz şekilde mücadele verdiği etnik bir terör örgütü olan PKK'nın, son dönemde Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde güdümüne aldığı bazı belediyeleri kendisine mali ve lojistik açıdan destek merkezleri haline getirmesi nedeniyle, bu belediyelerin yönetimindeki başkan ve meclis üyelerinin 674 sayılı KHK ile getirilen düzenleme kapsamında görevlerinden alınarak yerlerine daha çok Vali ve Kaymakamların “belediye başkan vekili” olarak görevlendirilmeleriyle başlatılan uygulamanın; PKK terör örgütü ile bugüne kadar sürdürülen mücadele kapsamında geliştirilen alternatif bir mücadele yaklaşımı olması ve bu uygulamanın PKK terör örgütü ile mücadeledeki stratejik önemi ve sonuçları itibarıyla ortaya koyduğu başarıları bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Belediye başkan vekili görevlendirmeleriyle birlikte, belediyelerin artık PKK güdümündeki birimler olmaktan çıkarak hizmet üreten kurumlar haline aldığı, belediye kaynaklarının terör örgütüne ve yerel yapılanmalarına aktarılamaması sonrasında örgütün ciddi şekilde güç kaybettiği, uygulanan politikanın da bu haliyle terörle mücadelede stratejik bir uygulama olduğu ortaya konulmaya çalışılacaktır. Nitel araştırma yöntemiyle oluşturulan bu çalışmada betimsel araştırma tekniği kullanılmış, veriler doküman incelemesi suretiyle elde edilmiştir.

ABSTRACT

Within the scope of the State of Emergency declared throughout our country after the July 15 coup attempt, the PKK, an ethnic terrorist organization that our country has been fighting uninterruptedly for nearly forty years, has recently turned some municipalities it has taken under its control in the Eastern and Southeastern Anatolian regions into financial and logistical support centers, and the presidents and council members under the administration of these municipalities have been removed from their positions within the scope of the regulation introduced by decree no. 674. the practice initiated by the appointment of Governors and District Governors as "deputy mayors"; The fact that there is an alternative struggle approach developed within the scope of the fight against the PKK terrorist organization to date and the strategic importance of this practice in the fight against the PKK terrorist organization and the success it has revealed in terms of its results constitute the subject of this study. With the appointment of deputy mayors, it will be tried to reveal that municipalities have ceased to be PKK-controlled units and have become institutions that produce services, that the organization has lost serious power after the failure to transfer municipal resources to the terrorist organization and its local structures, and that the policy implemented is a strategic policy in the fight against terrorism as such. In this study, which was created with the qualitative research method, explanatory and descriptive research technique was used, and the data were obtained by document analysis.

DOI: <https://doi.org/10.30783/newsosbilen.1171407>

Atf/Cite as: Bakan, S., Öner, O. (2022). PKK Terör Örgütü ile Mücadele Stratejisi Olarak “Belediye Başkan Vekilliği” Uygulaması. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(3), 1520-1537.

Giriş

Vatandaşların yerel nitelikteki müşterek ihtiyaçlarını karşılayan belediyeler, halkın yönetime doğrudan katılımını sağlaması açısından demokrasinin etkin şekilde uygulandığı kurumlardır. İdari yönden merkezi yönetimin takip ve denetimine tabi olan yerel yönetimlerin denetlenmesi olarak ifade edilen vesayet denetiminin kimi durumlarda yeterli olmadığı görülmektedir. Belediye başkanları ve meclis üyelerinin halk tarafından seçimle belirlenmesi esas olmakla birlikte, özellikle terör ve yoğun şiddet olayları gibi güvenlik sorunlarının baş gösterdiği olağanüstü dönemlerde huzur ve güven ortamının tekrar sağlanması amacıyla halkın seçtiği yöneticiler ve idarelerle ilgili birtakım önlemler alınabilmekte, “yerel demokrasi ve yerel özerklik ilkesi geçici olarak ikinci plana itilebilmektedir” (İzci ve Geylani, 2019:563). Bu anlamda son dönemde seçimle göreve gelmiş olmalarına karşın özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu’daki bazı belediyelerin terör örgütü PKK’nın (Partiya Karkerên Kurdistanê-Kürdistan İşçi Partisi) etkisi altında hareket ederek Türkiye’nin birliğini ve bütünlüğünü tehdit edecek siyasal yapılar haline gelmeye başladıkları görülmüştür.

2000’li yılların başıyla birlikte Türkiye demokrasi ve insan hakları alanında önemli ilerlemeler kaydetmiş, bu dönem insan hak ve özgürlüklerini ön plana alan yasal düzenlemelerin yapılmaya başlandığı yıllar olmuştur. Özellikle Avrupa Birliği’ne uyum süreci, demokratikleşme paketleri gibi düzenlemelerle demokrasi ve özgürlükler alanında Avrupa standartlarına yaklaşılmıştır (Güler ve Yılmaz, 2018:1802). Bu süreçte kamu düzeni, toplumsal barışın sağlanması ve uzun yıllar Türkiye için bir sorun ve tehdit unsuru olan terörün çözümü için 2013 yılında “Çözüm Süreci” adı verilen “Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi” uygulamaya konulmuştur. Demokrasi ve insan hakları açısından meydana gelen bu olumlu gelişmeler sonrasında silah bırakılarak başlatılan “Çözüm Süreci” PKK terör örgütüne istismar edilmiş, “devam eden çatışmasızlık süreci; terör örgütü tarafından yeniden toparlanma, bölgesel düzeyde özerklik ilan etme, hendekler kazarak, barikatlar kurarak kurtarılmış bölgeler oluşturma, şehir çatışmalarında sivilleri canlı kalkan olarak kullanıp terörün toplumsal ve psikolojik etkilerini artırma gibi yeni stratejileri hayata geçirmek için bir hazırlık süreci olarak kullanılmıştır” (Güler ve Yılmaz, 2019:130). Milli birlik ve kardeşliğin sağlanması için bir fırsat olan çözüm süreci, çözümü istemeyen çevrelerce baltanmış, gerçekleştirilen terör eylemleri ile kamu düzeni ve ulusal güvenliğe yönelik tehditlerin ciddi seviyelere ulaşması nedeniyle başarısızlıkla sonuçlanmıştır (Güler ve Yılmaz, 2018:1802).

Çözüm süreci devam ederken terör örgütü güdümünde hareket eden özellikle Türkiye’nin doğu ve güneydoğu bölgelerinde bulunan belediyelerden bir kısmı PKK terör örgütünün finansal ve lojistik kaynağı haline gelmiş, Türkiye’nin milli birlik ve bütünlüğünü tehdit eden özerk yapılar oluşturmaya çalışmışlardır. 2016 yılı ortalarına gelindiğinde ise 15 Temmuz darbe girişimiyle birlikte “terör sorunu yeni bir boyut kazanmış, kamu düzeni ve ulusal güvenliğe yönelik tehditlerin daha da ağırlaşmasıyla, Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi normlarına dayanılarak olağanüstü hal ilan edilmiştir” (Duran 2016:6). PKK terör örgütünün çözüm süreci sonrasında ortaya koyduğu kalkışma ve özerklik stratejisine karşı Türkiye Cumhuriyeti yeni tedbirler geliştirmiş, PKK terör örgütü ve uzantılarını etkisiz hale getirmeye yönelik strateji ve politikalar kararlılıkla uygulamaya geçirilmiştir (İçişleri Bakanlığı Raporu, 2019:10). Hayata geçirilen bu düzenlemelerin önemli bir kısmı ise belediyeler ile ilgili olmuştur.

1 Eylül 2016’da yürürlüğe giren 674 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin (KHK) 38. maddesinde yer alan, 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 45’inci maddesine eklenen düzenlemeyle terör örgütleri ile bağlantısı tespit edilen belediyelere, belediye başkan vekilleri (kayyum/kayyım) görevlendirilmesinin yolu açılmıştır. Bu düzenleme sonrasında birçok belediye başkanlığına Vali ve Kaymakamlar belediye başkan vekili olarak görevlendirilmişlerdir.

Belediye başkan vekili görevlendirmelerinin ana gerekçesi bölgede güvenlik ve asayişin bir an önce sağlanması olarak karşımıza çıkmaktadır (Köse, 2020:1522). Görevlendirmelerle birlikte bir taraftan devletin bölgedeki otoritesinin hızlı ve etkin şekilde yeniden sağlanması amaçlanmış, diğer taraftan da belediye kaynaklarının yerel halkın hizmetinde kullanılması ile birlikte, terör nedeniyle istenilen düzeye bir türlü gelemeyen bölgesel gelişmişliğin sağlanması hedeflenmiştir.

Kayyım/Kayyum atamaları olarak ifade edilen belediye başkan vekili görevlendirmeleri, seçilmişlerin yerine atanmış kişilerin belediyelerde yer alması ve yerel demokrasiyi baltaladığı gerekçesiyle eleştirilmiştir (Güler ve Yılmaz, 2018:1803). Bu konuda İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada; “demokrasi ve hukuk devleti anlayışında millet iradesinin yerel yönetimlere yansması esas olmakla birlikte söz konusu belediyelerin terör örgütlerinin etkisi altına girdiği, seçimle iş başına gelip, milletin hür iradesinin suç işlemek için kullanılmasının

meşru olmadığı, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü işletmenin ise devletin görevi ve milletin beklentisi olduğu, dolayısıyla görevlendirme yapılan belediyelerde, kaynakların terör örgütlerine değil, o yörede yaşayan vatandaşlara nitelikli hizmetler biçiminde sunulacağı” vurgulanmıştır (İçişleri Bakanlığı Basın Açıklaması 2016/63).

Süreç içerisinde belediye başkan vekili (kayyum/kayyım) uygulamasının “keyfi ve belediyeleri işlevsiz hale getiren bir uygulama olmadığı, bu görevlendirmelerin kamu kaynaklarını vatandaşların kullanımına açan, teröre aktarılan mali ve lojistik kaynakları kesen ve terör örgütünün etkinliğini ortadan kaldırarak bölgedeki yatırımları arttıran bir uygulama olarak önemli bir görev üstlendiği görülmüştür. Belediye başkan vekili uygulaması, belediyeler tarafından vatandaşlara temel yerel kamu hizmetlerini sağlamanın yanı sıra görevlendirme nedeni olan PKK terör örgütüyle mücadele konusunda da önemli roller oynamıştır” (Erdoğan, 2019:247).

2019 yerel seçimleriyle birlikte uygulanmasına devam edilen belediye başkan vekilliği politikasının, bir güvenlik tedbiri olarak Türkiye’nin huzuruna yaptığı olumlu etkiler, uygulamaya getirilen eleştiriler karşısında hukuki boyutunun ve terörle mücadelede etkin bir stratejik politika olarak sürdürülebilirliğinin incelenmesi açısından bu çalışma önem arz etmektedir. Makale kapsamında PKK terör örgütüyle mücadelede stratejik bir mücadele politikası haline gelen belediye başkan vekili (kayyum/kayyım) görevlendirmelerine neden ihtiyaç duyulduğu, gerekçeleri ve sistemin işleyişi anlatılırken, kayyım/kayyum kavramları ve uygulamanın yerel özerklik ve yerel demokrasi ile ilişkisi açıklanmaya çalışılacak, terör olayları nedeniyle vatandaşların hangi hak ve özgürlüklerden yoksun kaldığı, görevlendirilen belediye başkan vekillerinin belediyeleri asli görevlerine döndürerek, hak ve hukuka uygun şekilde hizmetleri vatandaşlara nasıl sunduklarından, belediye başkan vekili (kayyum/kayyım) görevlendirilen belediyelerin topluma yönelik uygulamaya koydukları sosyal ve kültürel faaliyetlerden, ekonomik desteklerden, ürettikleri hizmetlerden, yatırım ve istihdam faaliyetleri sonucunda vatandaşların hak ve hürriyetleri açısından meydana gelen iyileşmelerden bahsedilecek olup, en özde belediye başkan vekilliği (kayyum/kayyım) uygulamasının PKK terör örgütüyle mücadelede Türkiye’de bugüne kadar uygulanmış politikalar içerisinde stratejik öneme haiz bir politika olarak başarısından bahsedilecektir.

1. Kavramsal Çerçeve

1.1. Kayyım/Kayyum Kavramları

Kayyum, “kavram olarak kökeni Roma Hukuku’na kadar dayanan çok eski bir kavramdır” (Ersoy, 2016:3396). Roma Hukukunda kayyum (curator), “vatandaşların menfaatine, onların mal varlığının zarara uğramasını önlemek amacıyla atanmış kişilere denmektedir” (Ceylan, 2004:221)

Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre ise kayyum, kökeni Arapça olan bir kelime (kayyım) olup “*Belli bir malın yönetilmesi veya belli bir işin yapılması için görevlendirilen kimse*” ya da “*Cami bademesi*” manasında kullanılmakta (TDK, 2022), ayrıca kayyum Allah’ın sıfatlarından birisi olup “*Kendiliğinden var olan*” anlamına gelmektedir.

Türkiye Diyanet Vakfı (TDV) İslam Ansiklopedisi ise her iki kelimeye ayrı ayrı yer vermiştir. Buna göre, “camilerde temizlik görevlisi ve aynı zamanda vakıf mütevellisi anlamında kullanılan terim ‘kayyım’, Allah’ın isimlerinden biri olarak kullanılan ve ‘*Kendiliğinden var olan*’ anlamına gelen kavram ise ‘kayyum’dur.” Kayyım ve kayyum kelimelerinin hem anlamlarının hem de kullanım yerlerinin farklı olduğu görülmektedir. Kayyım, idare eden anlamına gelen çeşitli sıfatları karşılamakta ve hukuksal bir kavram olarak kullanılmaktadır. Karanlık’a göre (1998: 20) kayyım; “kayyım olma durumu, kayyımın görevi olarak tanımlanmaktadır. Kayyım, hem bir kurumun adıdır hem de yöneltilen bir güç ve sıfattır” (Karanlık, 1998:20).

Sözlük anlamları açıklandıktan sonra kayyım kavramının hukuken ne anlam ifade ettiğine bakmakta fayda vardır. Türk Medeni Kanunu’nun 403. maddesinin ikinci fıkrasına göre “*Kayyum, belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanır*”. Kayyımın tanımına en çok yaklaşan bu hüküm, sözlükte olduğu gibi kayyımı yaptığı işe göre tanımlamıştır. Kapsamı belirli bir iş görmek veya malvarlığını yönetmek olan kayyım, velayet veya vesayet gibi temsil edilen kişiyi sürekli olarak temsil etme ve ona özen gösterme gibi yükümlülükler yüklemeyen kapsam ve süre yönüyle belirlenen bir yardım kurumudur. Kayyım birtakım hukuksal işlemler yaparak, kayyımı olduğu kişiye yardım etmektedir. Kayyım kurumunun temelinde hukuksal işlemin bulunduğu ve başkası adına hukuksal işlem yapan kişinin onu temsil ettiği söylenebilir.

Kayyım temel olarak Türk Medeni Kanunu’nda düzenlenen bir kurum olmakla birlikte Türk Ticaret Kanunu ile İcra ve İflâs Kanunu’nda da kayyımlıkla ilgili hükümler yer almaktadır. Kayyım “*belli bir işin yerine getirilmesi veya*

malvarlığının idare edilmesi için, Medeni Kanun'da ve diğer kanunlarda belirtilen hallerde, vesayet makamı tarafından (sulh hukuk mahkemesi), ilgisinin talebi üzerine veya re'sen atanan kişidir” (Koç, 2005:105).

Kayımlığın tayin sebepleri, Medeni Kanun'da üç türlü olarak belirtilmiştir: Altaş'a göre (2017:138-139) “kayım bir kişinin belli bir işini görmek amacıyla atanmışsa buna ‘temsil kayımlığı’, eğer kayımlık bir kimsenin mal varlığını yönetmek ya da hiçbir kimseye ait olmayan malları yönetmek amacıyla atanmışsa buna ‘yönetim kayımlığı’, bir kimsenin hastalık, yaşlılık veya tecrübesizlik hallerinden dolayı vesayet altına alınan kişilere atanmışsa buna ‘iradi kayımlık’ denilmektedir.”

Burada değinilmesi gereken asıl nokta, kayyum/kayımlık kavramlarının yerel yönetimler için kullanılıp kullanılmayacağıdır. “Kayımlık sözcüğü, ne 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda ne de 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda kavram olarak geçmemektedir. Bu nedenle özel hukuka tabi gerçek ve tüzel kişiler için kullanılan kayımlık kavramının belediyelere yapılan atamalar için kullanılması kimilerince uygun bulunmamaktadır” (Erdem ve Kavanoz, 2020:159). Diğer yandan Keleş ve Özgül (2017:302) tarafından, “kayımlık atamalarının mahkeme kararlarıyla gerçekleştirilmesi gerekirken, yerel yönetimlerde yapılan atamaların merkezi yönetim tarafından bir mahkeme kararı olmaksızın yapıldığının” da altı çizilmiştir. Bu durumda kayımlık ya da kayyum sözcüğünün belediyeler için kullanılıp kullanılmayacağı tartışmalıdır.

“2016 yılında çıkarılan 674 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ‘Güvenlikle İlgili Düzenlemeler’ başlıklı üçüncü bölümünde yer alan 38. ve 39. maddelerine dayanarak yapılan belediye başkan vekili görevlendirmeleri kamuoyunda ‘kayyum/kayımlık atamaları’ olarak ifade edilmektedir” (İzci ve Geylani, 2019:564). Türkiye’de de belediyelere yapılan atamalarda “kayımlık” ya da “kayyum” kelimesinin kullanılması kelime anlamları göz önüne alındığında bir karışıklığa yol açmaktadır.

Keleş ve Özgül (2017:301-302) “belediyelere olağanüstü hal döneminde yapılan atamalar olarak adlandırılan kayımlık kavramının kullanılmasındaki sakıncaları şu şekilde sıralamaktadır: Öncelikle kayımlıkların gerçek kişiler veya özel hukuk kurallarına tabi kişilerden oluştuğunu ve bu kavramın yerel yönetimler için kullanılıp kullanılmayacağı konusunun tartışmalı olduğu; ikinci olarak; kayımlık kavramının özel hukuka tabi gerçek ve tüzel kişiler için kullanılması nedeniyle bu kavramın yönetim hukuku içinde yer alan belediyeler için kullanılmasının hukuki açıdan sorun oluşturacağı; sakıncalı bir kullanım olmasının üçüncü gerekçesi olarak da, normal şartlarda kayımlık atamaları mahkeme kararı ile gerçekleştiği için belediyelere yapılan bu atamaların herhangi bir yargı kararına dayanmadığı ve son olarak da yönetim hukuku içinde istisnai bir durum olmakla birlikte, vesayet makamlarına yerel yönetim birimlerinin yerine geçip işlem yapma yetkisi mevcutken, özel hukuka ait bir kavram olan kayımlık kavramının bu alanda kullanılmasının sakıncalı ve yanlış olduğunu” belirtmektedirler.

Belediyelere kayımlık ya da kayyum görevlendirmesi olarak adlandırılan durum, aslında terör ve terör örgütlerine yardım yataklık suçu nedeniyle görevden alınan belediye başkanları yerine vesayet makamı tarafından yapılan geçici görevlendirmelerdir. Belediyelere yapılan belediye başkan vekili görevlendirmeleri kamuoyunda genel bir yanlış kabul olarak “kayyum” ya da “kayımlık” kavramları ile ifade edilmiş olsa da çalışmamızda uygulamanın herhangi bir anlam karışıklığına yol açmaması açısından “belediye başkan vekili” olarak kullanılması yoluna gidilecektir.

1.2. Terör ve Terörle Mücadele

Terör tanım olarak; “cebir ve şiddet kullanılarak baskı, korkutma, yıldırma, sindirme ve tehdit yöntemlerinden birisi ile halkın otoriteye olan güvenini sarsmak, belli düşünce ve davranışları benimsetmek, kamu düzenini bozmak, devlet otoritesini yıkmak ve ele geçirmek için bir örgüte mensup kişiler tarafından girişilen ve suç teşkil eden her türlü şiddet eylemi” olarak tanımlanmaktadır (Işık, 2020:397).

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ise terörü “şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devleti'nin ve Cumhuriyeti'nin varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç veya dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü eylemler” olarak tanımlamıştır.

Terörle mücadele etme yöntemleri, terörizmin tanımında olduğu gibi ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. Terörle mücadele stratejileri; “terörün ortaya çıkış nedeni, terörist örgütün hedefleri, beslendiği kaynaklar, ulusal

veya uluslararası alandan aldığı destekler, uyguladığı yöntemlere göre değişiklik göstermektedir. Örneğin; Türkiye'nin uzun yıllardır mücadele ettiği PKK terörüyle mücadele stratejisinde aşağıda belirtilen dört boyutun varlığı söz konusudur" (Güler ve Yılmaz, 2019:133):

- i. *Demokratikleşme boyutu*: Özgürlükler temelinde demokratik değerlerin geliştirilmesi,
- ii. *Sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik boyut*: Terörü besleyen koşulların ortadan kaldırılması ve halk desteğinin sağlanması,
- iii. *Güvenlik boyutu*: Teröristle mücadele ve silahlı terör örgütünün dağıtılması,
- iv. *Uluslararası ilişkiler boyutu*: Teröre sağlanan uluslararası desteğin kesilmesi ve terörle mücadeleye destek sağlanması.

Güler ve Yılmaz (2019:133) "Türkiye'de özellikle 2000'li yıllarla birlikte; başlıca tehditlerden olan PKK terörü ile mücadelede geçmişte ağırlık verilen güvenlikçi politikaların tek başına yetersiz kaldığını, terörle mücadelenin çok boyutlu politikalarla desteklendiğini ayrıca bu süreçte özellikle temel hak ve hürriyetlerin geliştirilmesi ve hak arama mekanizmalarının oluşturulmasının demokratik bir iklimin oluşmasına önemli katkı sağladığını, terör örgütünün istismar ettiği sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik şartların iyileştirilmesi noktasında (örneğin; farklı dil ve lehçelerde eğitim yapılabilmesi, bölgeye özel yatırım teşvik ve istihdam politikalarının uygulanması vb.) önemli ilerlemelerin kaydedildiğini" ifade etmişlerdir.

Türkiye'nin güncel terörle mücadele stratejisinin "terör örgütünün yalnızlaştırılması" çizgisinde yürütüldüğünden bahseden Güler ve Yılmaz (2019:133), "bir yandan ülke içindeki güvenlik operasyonlarıyla örgütün konsolide etmeye çalıştığı KCK yapılanmasının sökülüp atılmaya çalışıldığını, diğer yandan da örgütün yurt içinden devşirmeye çalıştığı insan kaynağı ve mali destek ağlarının kesildiğini belirtmektedir." Duran da (2018) "Türkiye'nin bu güvenlik sürecine paralel olarak örgütün ulaşmaya çalıştığı toplumsal kesimlere yönelik yapıcı bir hizmet ve kimlik siyaseti takip ettiğini" belirtmektedir. Bu anlamda her ne kadar başlangıçta daha çok kamu ve yerel kaynakların terör örgütüne aktarılmasını önleyecek bir tedbir olarak düşünülmüşse de, belediye başkan vekili uygulaması, sözü edilen yapıcı hizmet politikasının en önemli uygulamalarından birisi haline gelmiştir.

1.3. Kamu Düzeni, Güvenlik ve Demokrasi İlişkisi

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde güvenlik ihtiyacının yaşamsal ihtiyaçlardan sonra gelen en önemli ihtiyaç olduğu bilinmektedir. Demokratik bir devlette her bireyin ve topluluğun özgür şekilde kendini ifade etmesi, potansiyelini ortaya çıkarması güvenlik ihtiyacının en üst seviyede sağlanması ile doğru orantılıdır.

Beriş'e göre (2015:3) "devlet, taşıdığı sorumluluk açısından, özgürlüklerin ve kamu düzeninin korunmasında en etkili aktör konumundadır. Dolayısıyla yasa koyma ve güç kullanma tekeline sahip olması söz konusu koruyuculuk işlevi ile yakından bağlantılıdır. Devletin bu çerçevede kamu düzenini esas alan bir görev alanına sahip olduğunu söylemek gerekir. Bu bakımdan kamu düzeni; toplumun geneli tarafından benimsenen ve toplumsal hayatın sürekliliği bakımından uyulması zorunlu olan ilke, değer ve kurallar bütünü olarak tanımlanabilir." Bu manada şayet bireylerin ve toplumun güvenliğinin sağlanamadığı bir ortam varsa, bu durumda temel hak ve özgürlüklerde bir takım kısıtlamalar olabilecektir.

Demokratik toplumlarda özgürlük, güvenlik ve demokrasi arasındaki dengenin sağlanabilmesi bir takım güçlükler içermekle birlikte bu uyumun sürdürülebilmesi için özgürlüklerin mutlak şekilde korunması gerekmektedir. Ancak, özellikle 11 Eylül saldırıları sonrasında tüm dünyada artan terör riskine karşı alınmak istenen güvenlik tedbirleri karşısında, gelişmiş ülkeler de dâhil birçok ülkede özgürlüklerin kısıtlanmasıyla karşılaşmıştır.

Kamu düzeni ile özgürlüklerin kullanımı arasındaki dengenin sağlanması oldukça zor ve karmaşık bir durumdur. Hak ve özgürlüklerin korunması için demokratik bir ortam gerekirken, demokrasiyi baltalamaya çalışan odakların da aynı demokratik ortamdan en üst düzeyde faydalandığı gerçeği son dönemdeki en büyük sorunlardan birisidir.

Güler ve Yılmaz'ın değerlendirmelerine göre (2019:131) "günümüzde demokratik ülkelerin hemen hepsinde güvenlik uygulamalarına, bireyin temel hak ve özgürlükleri ile demokratik değerlerin korunmasını sağlamak amacıyla ve onları engellemeyecek ölçüde başvurulabileceğine ilişkin genel bir anlayış hâkimdir. Güvenlik politikalarındaki aşırılıklar demokrasiyi zedelerken, düşük yoğunluklu güvenlik politikaları ise bazı durumlarda bireylerin demokratik hak ve özgürlüklerini kullanabilmesi için gerekli olan güven ortamının sağlanmasını

zorlaştırmakta, dolayısıyla kaosun hâkim olduğu bir ortamda demokrasiden söz edilmesi mümkün olmamaktadır.”

Genel olarak; toplumun ve bireylerin güvenliği, iç ve dış tehlikelere karşı korunması olarak ifade edilen “kamu düzeni ve güvenliği” kavramının demokrasi kavramı karşısında nasıl konumlandırılacağı önem arz etmektedir. Bu anlamda bir ülkede toplumsal barışı, hukukun üstünlüğünü ve hukuka saygıyı, yasalar karşısında bireylerin eşitliğini ve kamu idarelerinin aldığı ve uygulamaya geçirdiği kararların geçerliliğini sağlayan “kamu düzeni ve güvenliği” kavramı doğru ve yerinde kullanıldığında, demokrasinin gelişmesine ve topluma yayılmasına önemli katkılar yapmaktadır. Demokrasinin var olup devam edebilmesi için güvenlik unsuru vazgeçilmez hayati bir öneme sahiptir.

Özgürlükler ancak kamu düzeni ve kamu güvenliğinin tam olarak sağlanabildiği bir ortamda sağlıklı bir şekilde kullanılacaktır. Bu nedenle uluslararası hukuki düzenlemelerde de yer verildiği şekilde ‘bazı temel hak ve özgürlükler’ ancak kamu düzeninin tehlikeye girdiği durumlarda kısıtlanabilecek ya da askıya alınabilecektir.

2. Belediyelerde Seçilmiş Organların Görevden Uzaklaştırılması Ve Belediye Başkan Vekili Görevlendirmelerinin Hukuki Altyapısı

2.1. Belediye Başkanları ve Seçilmiş Organların Görevden Uzaklaştırılması

1982 Anayasası’nda, yerel yönetimlerle ilgili olarak “belediye başkanlığı ve belediye meclis üyeliği sıfatlarına ilişkin itirazlar ve bu sıfatların kaybedilme durumunun yargı yolu ile denetimi” uygun görülmüştür. Bununla birlikte, “ilgili seçilmiş organlar hakkında soruşturma ve kovuşturma açılması durumunda, bunlar İçişleri Bakanı tarafından geçici olarak kesin bir hükme kadar görevlerinden uzaklaştırılabilmektedir” (1982 Anayasası 127. md.).

Görevden uzaklaştırma kararının hangi durumlarda alınacağı 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 47. maddesinde açıklanmıştır. Buna göre: “Görevden uzaklaştırılanlar hakkında; kovuşturma açılmaması, kamu davasının düşmesi veya beraat kararı verilmesi, davanın genel af ile ortadan kaldırılması veya görevden düşürülmeyi gerektirmeyen bir suçla mahkûm olunması durumunda görevden uzaklaştırma kararı kaldırılır.” Mevcut uygulamada belediye başkanları, görevleri ile ilgili suç işledikleri durumlarda İçişleri Bakanlığınca geçici olarak görevden alınabilmektedir.

Bununla birlikte, belediye başkanlarının ceza alması durumunda başkanın görevine dönemeyeceği anlaşıldığından mevcut durumda ne yapılması gerektiği 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 45. Maddesinde açıklanmıştır. Buna göre “kanundaki kurallara uygun olarak toplanan belediye meclisi:

a) *Belediye başkanlığının boşalması veya seçim dönemini aşacak biçimde kamu hizmetinden yasaklanma cezasının verilmiş olması durumunda bir başkan,*

b) *Başkanın görevden uzaklaştırılması, tutuklanması veya seçim dönemini aşmayacak biçimde kamu hizmetinden yasaklama cezası alması durumunda bir başkan vekili seçer.”*

5393 sayılı Belediye Kanunu “hangi durumlarda belediye başkanlığının son bulacağını ve yeni belediye başkanının nasıl belirleneceğini açıkça ifade etmiştir” (md. 46). Buna ek olarak, kanun belediye başkanı veya başkan vekilinin belirlenememe durumunu da göz önüne alarak “*Belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması ve yeni belediye başkanı veya başkan vekili seçiminin yapılamaması durumunda, seçim yapılıncaya kadar belediye başkanlığına büyükşehir ve il belediyelerinde İçişleri Bakanı, diğer belediyelerde Vali tarafından görevlendirme*” yapılacağını ifade etmiştir.

2.2. 674 Sayılı KHK ve Belediye Başkan Vekili Görevlendirmelerinin Hukuksal Boyutu

15 Temmuz 2016 tarihinde meydana gelen darbe girişimi sonucunda 21 Temmuz 2016 tarihinde ülke genelinde olağanüstü hal ilan edilmiştir. 674 sayılı Kanun Hükmünde Kararname de bu süreçte 1 Eylül 2016 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Belediyelerde başkan vekili görevlendirilmesi konusu 674 sayılı KHK ile 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 45. ve 57. maddelerine bazı hükümler eklenmesiyle gündeme gelmiştir.

674 sayılı KHK’nın 38. maddesine göre, “*belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesinin terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları sebebiyle görevden uzaklaştırılması veya tutuklanması ya da kamu hizmetinden yasaklanması veya başkanlık sıfatı veya meclis üyeliğinin sona ermesi hallerinde 46’ncı maddedeki makamlarca belediye başkanı*

veya başkan vekili ya da meclis üyesi görevlendirilir.” 674 sayılı KHK’nın 38. maddesi ile getirilen ek hüküm, “belediye başkanının belediye meclisince seçiminin yapılamayacağına ve bu doğrultuda 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 45. maddesi yerine 46. maddesine göre yerine atama yapılmasına” karar vermektedir. Bu durumda, 674 sayılı KHK’nın 38. Maddesi ile getirilen ek hükümle “terör nedeniyle görevden alınma sürecinin ardından yeni belediye başkanı ve meclis üyesi büyükşehir ve il belediyelerinde İçişleri Bakanı, diğer belediyelerde Vali tarafından atanacaktır.” Yani 674 sayılı KHK’nın ilgili maddesine göre görevden alınan belediye başkanı, meclis içinden seçilemeyecektir.

Terör örgütüne üyeliği ya da iltisakı bulunan meclis üyeleri arasından 5393 sayılı Belediye Kanununun 45. maddesine göre bir başkan ya da başkan vekili seçilmesi, başkan vekili (kayyum/kayyım) atanması ile ulaşılmak istenen amaçlara uygun olmayacağı ve var olan probleme çözüm getirmeyeceği için bu yola başvurulmamış olması düzenlemenin ruhuna uygun olmuştur (Erdem ve Kavanoz, 2020:163).

Yine 674 sayılı KHK ile getirilen düzenleme uyarınca başkan vekili görevlendirilen belediyelerde “bütçe ve muhasebe iş ve işlemleri ise valilik onayı ile defterdarlığa veya mal müdürlüğüne gördürülmeye başlanmıştır. Aynı zamanda başkan vekili görevlendirilen belediyelerde belediye meclisinin görevlendirilen başkan vekilinin çağrısı olmadıkça toplanamayacağına, meclisin, encümenin ve komisyonların görev ve yetkilerinin ise encümen üyeleri tarafından yürütülmesine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır (Belediye Kanunu, md.45).

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 57. maddesine göre, “belediye hizmetlerinin ciddi bir şekilde aksaması durumunda İçişleri Bakanlığının talebi üzerine yetkili sulh hukuk hâkimi tarafından bu durumun tespit edilmesi halinde İçişleri Bakanı, hizmetlerde yaşanan aksamanın giderilmesini, belediye başkanından ister. Aksamanın giderilmemesi durumunda ise İçişleri Bakanı hizmetlerde yaşanan aksamanın giderilmesini ilin valisinden ister. Bu durumda vali, belediyenin kaynaklarını kullanarak bu aksamayı giderir.” Ancak 674 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 39. maddesi ile terörle mücadeleyle yönelik olarak 5393 sayılı Kanunun 57. maddesine şu fıkra eklenmiştir. *“Belediye ve bağlı idare imkânlarının terör veya şiddet olaylarına dolaylı ya da doğrudan destek sağlamak amacıyla kullanıldığının valilik tarafından belirlenmesi durumunda, terör ve şiddet olaylarına destek olmak amacıyla kullanılan belediye veya bağlı idare taşınırlarına maballin en büyük mülki idare amiri tarafından el konulur. Bu fıkra kapsamında sorumluluğu tespit edilen belediye veya bağlı idare personelinin vali veya kaymakam tarafından görevden uzaklaştırılması halinde göreve iade işlemi ancak uzaklaştırma işlemini yapan makam tarafından yapılır.”* 674 sayılı KHK’nın 39. maddesinde yer alan hükme göre, “belediye işlerinin terör ve şiddet nedeniyle aksaması durumunda vali, yargı kararı olmaksızın belediyenin taşınır mallarına el koyabilmekte ve bu hizmetler belediyeler yerine valinin belirleyeceği kamu kuruluşları tarafından yerine getirilebilmektedir.”

Diğer taraftan Belediye Kanunu’nun 57. maddesine eklenen, “belediye organlarına vesayet makamlarınca atama yapılabilmesi” kuralı olağanüstü hal dönemi ile sınırlandırılmamıştır. Belediye başkanları da birer kamu görevlisi olması nedeniyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 125. Maddesine tabidirler. *“Terör örgütleriyle eylem birliği içerisinde olmak, bu örgütlere yardım etmek, kamu imkân ve kaynaklarını bu örgütleri desteklemeye yönelik kullanmak ya da kullandırmak, bu örgütlerin propagandasını yapmak”* devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektiren fiil ve haller arasında yer almaktadır. Bu nedenle seçilmiş olsalar da belediye başkanlarının terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık yaptığının tespiti halinde görevden alınmasında kanunen herhangi bir engel söz konusu olmayacaktır.

Türkiye’de belediyelere yapılan başkan vekili görevlendirmelerinin uluslararası hukuki düzenlemeler ve sözleşmelerdeki karşılığına bakıldığında ise ilgili metinlerde düzenlemeye onay verilen hususların yer aldığı görülmektedir. “Özgürlüklerin korunması ve kullanılması ancak kamu düzeninin sağlandığı, güvenlik endişelerinin olmadığı bir ortamda mümkün olabilecektir. Bu nedenle, modern yönetim anlayışlarında ve uluslararası hukuk metinlerinde bir takım temel hak ve özgürlüklerin kamu düzenine tehdit oluşturan belirli koşullarda ve sınırları belirlenerek daraltılabileceği ya da askıya alınabileceğine yönelik düzenlemeler geçerli ve mazur görülmüştür” (Güler ve Yılmaz, 2018:1807). Uluslararası alanda insan hakları ve temel özgürlüklerin korunmasına yönelik en temel sözleşme olan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 3. Maddesinde *“Herkesin yaşama hakkı ile kişi özgürlüğü ve güvenliğine hakkı vardır”* denilmekte, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) 2. Maddesinde; *“her ferdin yaşama hakkına sahip olduğu ve bu hakkın yasayla korunacağı”* belirtilmektedir. AİHS’nin 15. Maddesinde ise *“ülkelerin; savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde, durumun gerektirdiği ölçüde ve uluslararası hukuktan doğan başka yükümlülüklerle ters düşmemek koşuluyla, yaşam hakkı, işkence yasağı, kölelik, zorla çalıştırma yasağı ve kanunsuz ceza verme dışında sözleşmede öngörülen yükümlülüklerle aykırı tedbirler alabileceği”* belirtilmektedir (AIHS, 1950).

Türkiye'nin de taraf olduğu diğer bir hukuki sözleşme olan 'Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'ne göre; "taraf ülkelerin; Terör Suçunun İşlenmesine Alenen Teşvik (5. md), Terörist Saflara Katma (6. md) ve Terörizm İçin Eğitim (7. md) başlıklarında belirtilen suçlara iştirak eden tüzel kişilerin sorumluluğunu ihdas eden önlemleri kabul edeceği ve imzacı tarafın yasal ilkelerine bağlı olarak, tüzel kişilerin sorumluluklarının cezai, medeni veya idari nitelikte olabileceği kabul edilmiştir" (KDGM, 2013).

Görüldüğü üzere gerek AİHS'nde gerekse de Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nde "temel insan hakları ve özgürlüklerin hangi durumlarda nasıl sınırlandırılacağı açıkça gösterilmiş, terör suçlarına iştirak eden tüzel kişilerin sorumluluğunun taraf ülkenin yasal ilkelerine bağlı olarak cezai, medeni veya idari olabileceği belirtilmiştir." İçişleri Bakanlığı raporları, basına yansıyan olaylar ve mahkeme kararlarından; "başkan vekili görevlendirmesine konu olan belediyelerin terör örgütlerine yardım ve yataklık yaptığı, bölge insanının yaşama hakkına yönelik terörist eylemlere destek verdiği, terör suçunun işlenmesini alenen teşvik ettiği, terörist saflara insan kaynağı, eğitim ve finansman desteği sağladığı" anlaşılmaktadır. Yukarıda izah edildiği şekilde uluslararası hukuk metinlerinde bu eylemlere maruz kalan ülkenin cezai, medeni ve idari tedbirler almasına açıkça onay verilmektedir. Uluslararası hukuka uygun olarak başkan vekili görevlendirmelerinin Anayasanın 15. maddesinde; "...olağanüstü hallerde, milletler arası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla..." hükmüne uygun olarak çıkarılan 674 sayılı KHK ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'na ve bu kanuna yapılan ek maddelere istinaden uygulamaya konulduğu görülmektedir. Bu bağlamda, "belediyelere başkan vekili görevlendirilmesi uygulamasının; olağanüstü (savaş, seferberlik, sıkıyönetim ve olağanüstü haller) bir durumun varlığıyla ortaya çıktığı, dokunulmaması ve korunması gereken çekirdek alanların (yaşam hakkı, işkence yasağı, kölelik ve zorla çalıştırma yasağı) dışında kalan düzenlemeleri içerdiği, kapsamı ve içeriği bakımından sınırlı, tutarlı ve durumun gerektirdiği ölçüde olduğu, uygulamanın özellikle bölge halkının can güvenliğinin ve kamu hizmetlerine ulaşımının sağlanması açısından son derece yararlı sonuçlar doğurduğu ve terör olaylarının azaltılarak bölgede normalleşmenin sağlandığı görülmüştür" (Güler ve Yılmaz, 2019:138).

Belediyelere başkan vekili atanması uygulamasının yerel demokrasiyi kısmen de olsa askıya aldığı söylenebilir (Güler ve Yılmaz, 2018:1810). Ancak uygulamanın ulusal ve uluslararası hukuk kurallarına uygun olması, İçişleri Bakanlığı'nca (2016/63 Basın Açıklaması) belirtildiği üzere; "seçmenlerin hür iradesinin suç işlemek için kullanılmasını önlemeyi, yöre halkına ait kaynakların terör örgütlerine değil nitelikli yerel hizmetlerin sunumunda kullanılmasının amaçlanması uygulamanın haklılığını ve meşruiyetini sağlamaktadır." Yine açıklamada vurgulanan "demokrasinin ve hukukun işletilmesini sağlama" amacı yukarıda tartışılan demokratik hak ve özgürlüklerin asıl olduğu ancak bu hak ve özgürlüklerin kamu düzeninin ve güvenliğinin sağlandığı bir ortamda kullanılabilmesi düşüncesini desteklemektedir. Bu bağlamda başkan vekili görevlendirilmesinde önceliğin kamu düzeni ve güvenliğinin bir an önce sağlanarak en kısa sürede yeniden demokratik hukuk devleti normlarına dönülmesi olduğu değerlendirilmektedir.

Belediyelere yapılan başkan vekili görevlendirmelerini 'yerel demokrasi ve güvenlik sarmalında' değerlendiren Güler ve Yılmaz (2018:1810) ise "meselenin ulusal ve uluslararası hukuk normlarına uygunluk yönünden ele alınması gerektiğini ifade etmiş, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nde olduğu gibi, düzenlemenin uluslararası metinlerdeki amaç ve sınırlamalara uygun olduğu ve uygulama düzeyinin ise hem uluslararası hem de ulusal düzenlemelerde (Anayasada) durumun gerektirdiği ölçüde kullanıldığını" belirtmiştir.

İçişleri Bakanlığı'nca "Anayasa'da ve diğer yasal düzenlemelerde tanımlanan yetkiler çerçevesinde belediyelerin terörden arındırılmasına yönelik kullanılan görevden uzaklaştırma yetkisi, haklarında uzaklaştırma tedbiri uygulanan kişiler tarafından defalarca idari yargıda dava konusu yapılmış; yargı mercilerinin bugüne kadar verdiği kararlar İçişleri Bakanlığı'nın görevden uzaklaştırma kararlarının hukuka uygun olduğunu göstermiştir" denilmektedir (İçişleri Bakanlığı Raporu: 2019).

3. Belediye Başkan Vekili Görevlendirmesine Giden Süreç ve Görevlendirme Gerekçeleri

3.1. Çözüm Süreci, Ateşkesin Bitirilmesi ve Öz Yönetim İlanları

Kırk yıla yakın bir süredir etnik ve ayrılıkçı bir terör örgütü olan PKK ile mücadele eden Türkiye, bugüne kadar farklı mücadele stratejilerini uygulamaya koymuştur. Terör örgütünün tek taraflı çatışmasızlığa girdiği

dönemlerde askeri operasyonları azaltarak çözümün sağlanması konusunda Türkiye olumlu iradesini her zaman ortaya koymuştur.

2012 yılının sonlarına doğru Türkiye’de “Çözüm Süreci” adı altında “Milli Birlik ve Kardeşlik” projesi başlatılmıştır. 2012-2015 yılları arasını kapsayan bu dönemde PKK’ya silahları tamamen bırakarak sınır dışına çekilmesi ve terörü tümüyle terk etme imkânı sunulmuş, sonraki dönemler için örgüt üyelerinin rehabilitasyonlarına yönelik çalışmaları dahi içerecek şekilde çok detaylı planlamalar yapılmıştır. 2012 Aralık’tan 2015 Temmuz’una kadar devam eden bu süreç Türkiye’nin kırk yılına mal olan terör belasının tamamen bitirilmesi konusunda herkes için umut olmuştur. Köse (2017: 14) çözüm süreciyle amaçlananın Kürt sorununa kalıcı çözüm bulma girişimini barışçıl bir yaklaşımla değerlendirmek olarak ifade etmiştir.

7 Haziran 2015’te gerçekleştirilen genel seçimlerde Halkların Demokratik Partisi (HDP) yüzde 13 oy olarak seçim barajını geçmiş ve TBMM’de 80 milletvekilliği elde etmiştir. “HDP’nin aldığı bu oy oranı ve Türkiye’de daha önce destek bulamadığı çeşitli kesimlerden destek bulabilmesi adına Çözüm Süreci’nin katkısının çok büyük olduğu yönünde değerlendirilmiştir” (Alptekin ve İlhan, 2018:14). Yine Alptekin ve İlhan’a göre (2018:14) “bu yaklaşım HDP’nin aldığı oy oranı ile ‘Türkiyelileşme’ aşamasında büyük bir ilerleme gerçekleştirdiği ve artık PKK’nın da terör eylemlerini bitirmesi gerektiği realitesini göstermiştir.” Fakat seçimlerden hemen sonra KCK’nın yapmış olduğu açıklamalar ve eylemleri, yapılan değerlendirmelerin tersi doğrultuda gerçekleşmiştir. 12 Haziran’da KCK tarafından yapılan açıklamada “*Şunu açıkça vurgulamalıyız ki PKK’nın Türkiye’ye karşı silahlı mücadeleyi bırakma konusu ve bunun iradesi tamamen bize aittir*” denilmiştir. “Yapılan açıklama ile HDP’nin kazanmış olduğu seçim başarısı PKK’nın başarısı olarak görülmüştür. Aynı tutum 1 Kasım 2015 tarihinde yapılan seçimlerde de devam etmiş, HDP’nin sivilleşme gayreti ve potansiyeli yok sayılmıştır” (Alptekin ve İlhan, 2018:15).

Herkes için umut olan “Çözüm Süreci” maalesef PKK’nın siyasal uzantısı olan HDP’nin yerel seçimleri kazandığı belediyeler aracılığıyla silah ve patlayıcı madde yığınağı yapmasına fırsat vermiş, bölgede devletimizin güvenliğini tehdit eden, otoritesini yok sayan, mevcut yapının dışında hukuki, siyasi ve özerk bir yapılanma içerisine girmelerine yol açmıştır (Alptekin ve İlhan, 2018:13). Köse (2017:36) ise çözüm sürecinin sona ermesini şu şekilde ifade etmektedir: “Türkiye’de 7 Haziran 2015 genel seçimleri sonrası yaşanan kısa süreli iktidar boşluğu gibi gelişmeler ve Suriye’deki iç karışıklıkları kendisi için yeni bir fırsat olarak gören PKK, Suriye’de elde ettiği kanton alanlara ve siyasi imkânlara güvenerek 2013 Mart’ında duyurduğu eylemsizlik sürecini sonlandırdığını ilan etmiş ve çözüm sürecini sona erdirmiştir.” Toplumsal uzlaş, toplumsal barış ve kamu düzeni açısından Türkiye’de uzun yıllardır bir tehdit unsuru olagelen terör sorununun çözümünde alternatif bir politika olarak hayata geçirilmek istenen ‘Çözüm Süreci’ maalesef terör örgütü tarafından böylelikle heba edilmiştir.

Eylemsizlik sürecinin sona erdiği açıklamaları sonrasında PKK/KCK terör örgütü YDG-H (Yurtsever Devrimci Gençlik Hareketi), ÖSB (Öz Savunma Birlikleri) ve YPS (Sivil Savunma Birlikleri) adı altındaki şehir yapılanmalarıyla “kıra dayalı şehir savaşı” adı verilen hendek/barikat terörünü şehir merkezlerine taşımıştır. PKK/KCK terör örgütü; “kıra dayalı şehir savaşı” konsepti çerçevesinde vatandaşların konut dokunulmazlığını ihlal etmiş, birçok vatandaşı zorla evinden çıkarmış ve göçe zorlamış, zorla boşalttığı meskenlere teröristleri yerleştirmiştir. Terör örgütünün siyasal uzantısı durumundaki partinin belediye başkanları başta olmak üzere örgüt destekli bazı belediye görevlilerinin belediye araçlarını ve imkânlarını terör örgütünün kullanımına sunmalarıyla, mahalle ve sokak aralarında hendek ve çukurlar kazılmış; barikatlar kurulmuş, cadde ve sokaklara el yapımı patlayıcılar, bombalar yerleştirilmiştir. Anayasamız, uluslararası sözleşmeler ve yasalarla güvence altına alınan en temel hak olan yaşam ve mülkiyet hakkı halkın elinden alınmıştır” (İçişleri Bakanlığı Raporu, 2019:10-11).

PKK’nın 20 Temmuz 2015’te bir askerimizi, 22 Temmuz’da iki polisimizi ve 23 Temmuz’da yine bir polisimizi şehit etmesinden sonra askeri operasyonlar tekrar başlamıştır. PKK/KCK’nın çözüm sürecinin bittiği ve ateşkesin sona erdiği açıklamalarının ardından terör eylemlerini tekrar başlatması akabinde bu defa DBP’li birçok belediyeden eş zamanlı “öz yönetim” ilanları yapılmıştır (Alptekin ve İlhan, 2018:14). Kronolojik açıdan özyönetim ilan edilen yerlere bakıldığında ilk olarak 10 Ağustos 2015’te Şırnak Belediyesinde sonrasında Silopi, Cizre, Nusaybin, Hakkâri, Yüksekova Varto, Bulanık, Sur, Silvan, Lice, Edremit, Başkale, Hizan ve Doğubayazıt belediyelerinde öz yönetim ilanında bulunulmuştur.

İçişleri Bakanlığınca yayınlanan rapora istinaden “çözüm sürecinin bitmesi ve özyönetim ilanlarıyla başlayan çatışma süreciyle birlikte Anayasamız, uluslararası sözleşmeler ve yasalarla güvence altına alınan en temel hak

olan yaşam ve mülkiyet hakları terör örgütüne yok edilmiş, terör örgütü; okulları, sağlık ocaklarını, hastaneleri ve ibadet yerlerini yakmış, ambulans ve itfaiye hizmetlerini engellemiş, böylelikle vatandaşların sağlık ve eğitim başta olmak üzere temel hizmetlere erişimini imkânsız kılmıştır. Terör örgütünün bu faaliyetlerinde; terör örgütünün siyasal uzantısı durumundaki belediye başkanları ve belediye personelleri tarafından belediye araçları hendek kazma, barikat oluşturma, hendek ve barikalara EYP yerleştirme, patlayıcı madde ve terörist nakli gibi belediyelerin görev tanımlarıyla bağdaşmayacak işlerde kullanılmış; güvenlik kuvvetlerinin bu yasadışı faaliyetlere müdahalesini engellemek maksadıyla evlerine el konulan vatandaşlar silah zoruyla canlı kalkan yapılmıştır” (İçişleri Bakanlığı Raporu, 2019:11). Bu süreçte “PKK’nın, DBP’li belediyeleri eylemlerini finanse etmek için bir araç olarak kullandığı” görülmektedir (İzci ve Geylani, 2019:566). DBP tarafından yönetilen belediyelerin örgütün askeri yığınağının desteklenmesine büyük ölçüde yardımcı oldukları görülmüştür.

3.2. Belediyelere Belediye Başkan Vekili (Kayyum/Kayyım) Görevlendirmeleri

Öz yönetim ilan eden belediyelerdeki yönetici ve meclis üyelerine karşı bir taraftan yargı süreci başlatılırken, aynı zamanda PKK’nın bölgedeki otoritesinin engellenmesi maksadıyla asker ve polis tarafından operasyonlara başlanılmış, bu çerçevede Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da birçok yerde sokağa çıkma yasağı getirilmiştir. Yapılan bu operasyonlar sonrasında 2014 yerel seçimlerinde çoğu Barış ve Demokrasi Partisi’nden seçilen ve terör örgütü PKK’ya mali ve lojistik destek verdikleri tespit edilen il, ilçe ve belde belediyelerine karşı geliştirilen strateji çerçevesinde ‘belediye başkan vekili’ sıfatıyla görevlendirilmeler yapılmıştır.

Daha önce de ifade edildiği şekilde 674 sayılı KHK ile Belediye Kanunu’nda düzenleme yapılarak “terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçuyla hakkında soruşturma açılan veya görevden uzaklaştırılan belediye başkan ve meclis üyelerinin yerine görevlendirme yapılması” düzenlemesi getirilmiştir. “674 sayılı KHK yürürlüğe girdikten sonra geçen zaman içinde, 94’ü Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde olmak üzere 104 belediye başkanı İçişleri Bakanlığınca görevden uzaklaştırılmış ve yerlerine kanunda belirtilen makamlar tarafından başkan vekilleri görevlendirilmiştir” (İçişleri Bakanlığı Basın Açıklaması, 2018). Bu süreçte görevlendirilen belediye başkan vekilleri vali, vali yardımcısı ve kaymakamlardan oluşmuştur.

Başkan vekili görevlendirmeleri ilk olarak Diyarbakır’ın Sur ve Silvan ilçe belediyelerine 8 Eylül 2016’da valilik tarafından yapılan görevlendirmelerle başlamıştır. Daha sonra İçişleri Bakanlığı 11 Eylül 2016’da ikisi il olmak üzere 28 belediyeye görevlendirme yapıldığını duyurmuştur. Yerlerine görevlendirme yapılan belediye başkanlarından 24’ü PKK/KCK ile ilgili soruşturmalar kapsamında görevlerinden uzaklaştırılmıştır. Bu süreçte 3 büyükşehir belediyesine, 44 büyükşehir ilçe belediyesine, 8 il belediyesine, 26 ilçe belediyesine ve 22 belde belediyesine başkan vekili görevlendirmesi yapılmıştır.

İçişleri Bakanlığı bu görevlendirmelerle ilgili şu açıklamalarda bulunmuştur: “*Demokrasi ve hukuk devleti anlayışında millet iradesinin yerel yönetimlere yansımaları esastır. Ancak belediyeler; vatandaşımızın kullandığı oyu, verdiği vergileri ve demokrasinin sunduğu iklimi istismar ederek Türkiye’nin birlik ve bütünlüğüne kasteden terör örgütlerinin etkisi altına giriyorsa, milli iradeyi gasp edenlere karşı tedbir almak devletin asli görevidir. Vatandaşlarımızın verdiği vergilerle oluşan kaynaklar ve verdiği oyla oluşan siyasi irade, terör örgütlerine devşirilemez*”. Bu açıklamada da vurgulandığı gibi “demokratik siyasetin kurum ve süreçlerinin istismar edilerek terörizmin bölgede otorite kurmasının engellenmesi başkan vekili görevlendirmelerinin temel amacı olmuştur” (Alptekin ve İlhan, 2018:19).

Türkiye Belediyeler Birliği (TBB), belediyelere başkan vekili görevlendirmelerine ilişkin olarak hazırladığı raporda, “belediye organlarında başkan vekili ve meclis üyesi görevlendirilmesinin bu belediyelerin özerkliklerinin korunmasına ve belediye hizmetlerinin halkın çıkarı doğrultusunda yapılmasına yardımcı olacağını” ifade etmiştir (TBB, 2017:7-8). Bu görüşün savunulmasındaki temel dayanak, terör örgütünün, belediyelerin sahip olduğu yetkileri zorla sınırlandırması ve zayıflatmasıdır. Keleş ve Özgül (2017: 311) “Terör örgütünün gücünü kıracağı düşünülen belediye başkan vekili görevlendirmelerinin aynı zamanda yerel özerkliğe zarar veren durumun da ortadan kaldırılmasına ve belediyelerin sahip oldukları olanakların belde halkının çıkarları doğrultusunda kullanılmasına da yardımcı olacağını” ifade etmiştir.

3.3. Belediye Başkan Vekili Görevlendirmelerine Gerekçe Olan Faaliyetler ve Uygulamanın Terörle Mücadeledeki Yeri

İçişleri Bakanlığının başkan vekili görevlendirmeleri ile ilgili hazırlanmış olduğu raporda, terör suçları nedeniyle görevinden uzaklaştırılan belediye başkanlarının görevlerinden uzaklaştırılma gerekçeleri açıklanmıştır. Bu gerekçeler: “bölücü terör örgütüne üye olmak, bölücü terör örgütü propagandası yapmak, bölücü terör örgütü mensuplarıncı verilen talimatlarla öz yönetim ilanında bulunmak, bölücü terör örgütüne finansal destek sağlamak, bölücü terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etmek, belediye araçlarının bölücü terör örgütü eylemlerinde (yol kapamak, bendeke kazmak, barikat kurmak) kullanılmasına izin vermek, bölücü terör örgütü adına suç işlemek, kamu görevlilerinin görevini yapmasını engellemek, kolluk kuvvetlerine saldırı düzenlemek, kamu malına zarar vermek, halkı bölücü terör örgütünün sözde mahkemelerine yönlendirmek, halka güvenlik güçlerine karşı eylemde bulunması için çağrıda bulunmak, bölücü terör örgütünün dağıtılmasına eleman temin etmeye çalışmak, devletin birliğini ve ülkenin bütünlüğünü bozmak” olarak sıralanmıştır (İçişleri Bakanlığı Raporu, 2019:21).

674 sayılı KHK kapsamında belediyelere başkan vekili görevlendirmeleri yapılırken terör örgütü tarafından bahsi geçen belediyelere eş başkan olarak adlandırılan “kayyım” benzeri görevlendirmelerin yapılmış olduğu görülmüştür. “Eş Başkan” olarak adlandırılan kişiler kimi zaman meclis üyelerinden biri olabilirken kimi zaman da “örgütün dağıtılmasında olmasına rağmen DBP’li belediyelere kadrolu personel olarak alınmış kişilerden de olabilmekteydi. Belediyelerde çalışma odaları bulunan ve belediye başkanı ile aynı imkânlarla sahip olan bu eş başkanlar, tüm belediye iş ve işlemlerinde söz sahibi olmuşlardır” (Erdoğan, 2019:252). 5393 sayılı Belediye Kanununun 37. maddesinde “Belediye başkanı, belediye idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen usullere göre seçilir” denilmektedir. Burada da görüldüğü üzere belediyelerde “eş başkanlık” türü bir uygulama yasal mevzuat açısından mümkün değildir. “Yetkili olunmadığı halde belediye eş başkanı adı altında yapılan iş ve işlemler hukuka aykırılık teşkil etmekte ve yetki gaspı oluşturmaktadır. Bu durum ise Türk İdare Hukuku açısından yapılan işlemin sakat hale gelmesine ve ‘mutlak yokluk’ yaptırımına tabi tutulmasına yol açmaktadır. Bu nedenle terör örgütünün talimatları doğrultusunda hareket eden eş başkanların hukuka aykırı işlemleri nedeniyle yerel halk hizmet alımında mağduriyet yaşamıştır” (İçişleri Bakanlığı Raporu, 2017:52).

Başkan vekili görevlendirmeleri öncesi dönemde belediyelerin PKK’ya maddi ve lojistik destek sağladıkları, örgüte özellikle gençlerden militan kazandırma ve propaganda yaptırma gibi faaliyetler içerisine girdiği tespit edilmiştir. Bu kapsamda öncelikle bu imkânların terör örgütünün elinden alınarak, örgütün bölgede terör üretme kapasitesi ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır (Alptekin ve İlhan, 2018:26).

Görevlendirme öncesi dönemde HDP’li belediyelerce yapılan ve başkan vekili görevlendirmesine gerekçe olan faaliyetler kısaca aşağıda açıklanmaya çalışılacaktır.

a. Finansal Faaliyetler

PKK terör örgütü DBP’li belediyeleri gerek kırsaldaki gerekse de şehir yapılanması anlamında örgütsel eylemlerini finanse etmek amacıyla kullanmıştır. Başvurulan yöntem bazen ihale adı altında firmalar üzerinden aktarılan paralar ya da ihaleye katılan ya da ihaleyi kazanan firmalardan belirli oranlarda alınan komisyonlar olabildiği gibi, kimi zaman da örgüt referanslı ancak belediyede fiilen çalışmayan işçilere verilen usulsüz ücretler, işe yerleştirilen kişilerden alınan komisyonlar, örgüte ve müzahir oluşumlarına finansman sağlamak amacıyla belediye çalışanlarından bağış adı altında zorla toplanan paralar şeklinde olmuştur.

Bahsi geçen belediyelerde işe alınanlar hemen hemen istisnasız şekilde Kandil referanslı ya da terör örgütüne ailesinden katılım gösteren ve “değer ailesi” olarak ifade edilen kişilerden oluşmuştur. Değer ailesi olarak ifade edilen husus ailenin bir ferdinin PKK’ya silahlı örgüt üyesi olarak katılım göstermesidir (Alptekin ve İlhan, 2018:26). Değer ailesi olarak adlandırılan ailelere ya da yakınlarına belediyelerde istihdam imkânı sağlandığı gibi bazı belediyelerde belediyelerin park, bahçe, büfe, iş merkezlerinin işletmesi usulsüz olarak devredildiği görülmüştür. Diğer taraftan PKK’nın şehir yapılanması içerisinde faaliyet gösteren militanlara da bu belediyeler tarafından maaş bağlandığı ya da barınma, ulaşım vb. adlar altında ekonomik yardımlarda bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca “terör örgütü üyeliğinden aranan şahıslar belediyede ya da belediyeye iş yapan yüklenici firmalarda çalıştırılmıştır. Terör örgütü bu yolla müzahir kitesine; örgüt faaliyetlerine katılanların yüksek maaşlı iş bulabileceği, dağıtılmasına katılıp etkisiz hale getirilenlerin ise yakınları için iş garantisi olduğu şeklinde mesaj vermiştir” (İçişleri Bakanlığı Raporu, 2017:44).

Terör örgütünün yönetimi altında hareket eden belediyelerin örgüte ekonomik kaynak oluşturmak için izlediği diğer bir yöntem de, bölge insanının belediyeden talep ettiği rutin belediyeçilik hizmetleri ya da ruhsat verilmesi gibi durumlarda belediye binalarında oluşturulan gizli birimlerde zorla para alınması yöntemi olmuştur. “Haksız ve usulsüz imar uygulamalarıyla örgüt yanlılarına avantajlar sağlanmış, imar uygulama ve düzeltme işlemlerinde usulsüz ve gayri resmi olarak yüksek miktarda paralar alınarak örgüt faaliyetlerinin finansmanı için kullanılmıştır” (İçişleri Bakanlığı Raporu, 2017:40).

HDP’li belediyeler tarafından PKK terör örgütünün doğrudan finanse edildiği yukarıdaki uygulamaların yanında dolaylı yöntemlere de başvurulduğu görülmüştür. Vatandaşların taşınır ve taşınmaz kayıtları ayrıca banka varlıkları gibi belediye sistemleri üzerinden görülebilen ekonomik varlıklarının örgüt tarafından öğrenilmesi sonucunda, bölgedeki vatandaş, esnaf ve işadamları haraca bağlanmıştır (Alptekin ve İlhan, 2018:26).

Yurtdışı ziyaretleri terör örgütünün toplantılarının düzenlendiği ülkelere yapılmış, Suriye ve Irak’ta kardeş belediyeler adı altında Kandil’e ziyaretler gerçekleştirilmiştir.

Yukarıda ifade edilen hususlara karşı görevlendirilen belediye başkan vekilleri ivedi şekilde gerekli önlemleri alarak çalışmaya başlamış, başta terör örgütünün “değer ailesi” adını verdiği PKK’lıların birinci derece yakınlarının işlerine son verilmiş, görevlendirme öncesinde yapılmış olan ihaleler 22 Kasım 2016 tarihli 677 sayılı KHK kapsamında alınan karar çerçevesinde iptal edilmiş, terör örgütü ile irtibatlı ya da iltisaklı oldukları tespit edilmiş olan kişi ya da şirketlerin ihalelere katılması yasaklanmıştır.

b. Lojistik Destek

DBP’li belediye başkanlarının görevlerinden uzaklaştırılıp başkan vekillerinin görevlendirilmesinin sebeplerinden biri de söz konusu belediyelerin PKK’ya lojistik destek sağlamasıdır. Malum belediyeler, PKK militanlarına gıda, araç, teçhizat ve iş makinası gibi yardımlarda bulunmuşlardır. Özellikle belediye makam araçları da dahil olmak üzere bu araçlar terör örgütü ve elemanlarının taşınması, keşif, bombalama, terörist cenazeleri gibi işlerde kullanılmıştır. Bu kapsamda özellikle iş makinalarının kullanımı konusunda mülki makamlara ya da güvenlik birimlerine yazılı bildirimde bulunmak ve gerekli izin alınması sonrasında ancak faaliyette bulunulması gibi bir çözüm yoluna gidilmiştir.

c. Propaganda, İdeolojik Eğitim ve PKK’ya Militan Kazandırma Faaliyetleri

HDP’li belediyeler, belediye binalarını ve imkânlarını kendi personelleri aracılığıyla ideolojik eğitim vermek ve kimi zaman da şehir çatışmalarında kullanılan molotof ve bombaların yapımının öğretilmesi için kullanmıştır. “Terör örgütü tarafından, söz konusu belediyelerin açtığı gençlik merkezleri, belediyelerin desteklediği öğrenci evleri militan kazanmak için kullanılmış, bu merkezlerde müzik, spor, el işi, meslek edindirme ve tiyatro gibi kurslar adı altında ideolojik eğitimler verilmiş, burada bulunan gençler belediyelere ait kamplara götürülerek örgüt ideolojisi çerçevesinde eğitilmişlerdir. Belediyeler kadın, gençlik ve kültür merkezlerini etkin bir şekilde propaganda merkezleri olarak kullanmışlar, ayrıca eğitim ve sosyalleşme imkânı arayan gençlere buralarda ideolojik yayınlar okutulmuştur” (İçişleri Bakanlığı Raporu, 2017:34).

d. PKK’nın Otorite Tesis Etme Çabaları

Başkan vekili görevlendirmelerinin diğer bir amacı da PKK’nın bölgede oluşturmaya çalıştığı siyasi otoritenin engellenmesidir. Terör örgütünün bölgedeki otoritesinin tesis edilmesi amacıyla etkisiz hale getirilen PKK’lı teröristler için cenazeler düzenlenmiş, taziye çadırları kurulmuş ve gerilla şehitliği adı altında mezarlıklar yapılmıştır. Taziye çadırlarında DBP’li siyasiler terör eyleminde can vermeyi “şehitlik” olarak nitelemişlerdir. Yine bu merasimler terör örgütünün “acıyı topluma yayma” stratejisi kapsamında bir ritüele dönüştürülmüştür (Alptekin, 2018:98)

Terör örgütü ve uzantılarının belediyeler üzerinden paralel bir devlet otoritesi kurma çabasının göstergeleri olarak cenaze ve taziyelerin yanında diğer önemli bir husus da belediyelerin destek ve koordinesinde sözde mahkemelerin kurularak sözde yargılamalar yapılması, vergi ve haraç toplanması ve vatandaşların tehdit edilerek DBP veya HDP’ye oy verme girişimleri olmuştur (Alptekin ve İlhan, 2018: 37). Görevlendirme öncesi dönemde sık sık başvuru olan diğer bir yöntem de esnafı, örgütün yanında ve verdiği talimatları yerine getiren, devlete karşı duruş sergileyen bir yapı görüntüsünü vermek için kepenk kapatma eylemlerine yönlendirmesi olmuştur.

Bu kapsamda güvenlik birimleri nezdinde yapılan çalışmalar ile kepenk kapatma eylemlerini gönüllü ve terör örgütüne destek amacıyla yapan esnaflar ile korku ve tehdit edilmeleri nedeniyle zorunlu olarak kepenk kapatan esnaflar ayrıştırılarak gereken tedbirler alınmıştır.

3.4. Görevlendirme Yapılan Belediyelerdeki Hizmet Anlayışı

Terör literatüründe sıkça ele alındığı üzere “terörle mücadele” teröristle mücadelenin ötesinde bir anlam taşıyan daha geniş bir kavramdır. Bu nedenle “terörle mücadele; sadece terör örgütüne katılmış aktif militanlarla mücadeleyi, örgütün kapasitesini azaltıcı ve cezalandırıcı yöntemleri değil örgütün toplumsal tabanını da hedef alan sosyo-ekonomik, kültürel ve siyasal entegrasyon politikalarını da kapsamaktadır. Bu entegrasyon süreçleriyle örgütün bünyesine katmaya çalıştığı nüfusun örgüt dışındaki ağlara entegrasyonu mümkün kılınarak bu nüfusun radikalleşmesi önlenmeye çalışılmaktadır” (Alptekin, 2018: 81).

Belediye başkan vekili görevlendirmelerinin PKK terör örgütüyle mücadeledeki en önemli etkisi; örgütün lojistik ve insan kaynağı ağını doğrudan çökertmesinin yanında, insanları örgüte iten sosyal, ekonomik, kültürel, nedenler gibi görünmeyen ve dolaylı nedenleri ortadan kaldırmasıdır. Bunun için topluma daha etkin hizmet sunmak ve sosyalleşme imkânları sağlamak yoluyla bölge halkının sosyo-ekonomik seviyesinin geliştirilmeye çalışılması başkan vekili görevlendirilen belediyeler açısından çok daha önemli bir hal almıştır.

Teröre destek veren ve vatandaşa hizmet götürmek yerine mali kaynağını örgüt için harcayan belediyelere yapılan başkan vekili görevlendirmeleri ile birlikte, bölgeye yönelik yapılan yatırımlarda ve hizmetlerde dikkate değer şekilde önemli değişimler meydana gelmiştir. Bu sayede terör örgütü PKK'nın belediyeler üzerinden siyasi bir güç oluşturma çabası boşa çıkarılmış, propaganda, finansal ve lojistik sistemi ortadan kaldırılmıştır.

Başkan vekili görevlendirmeleri ile “terör örgütüne belediyeler üzerinden aktarılan para ve insan kaynağı akışı engellenmiş; PKK/KCK terör örgütü etkinliğini, eylemselliğini kaybetmiş; terör örgütüne katılım oranı azalmıştır. Yapılan bu görevlendirmeler sonucunda bölge halkının beklediği hizmetler de belediyeler tarafından hızla yerine getirilmeye başlanmıştır. Belediyeler içme suyuna kavuşmuş, çöpler ortadan kaldırılmış, asfalt ve parke yollar, çocuk parkları, taziye evleri, aydınlatma, peyzaj, gençlik, engelli, kadın ve aile merkezleri, kültür merkezleri, spor sahaları, otopark ve otogarlar, konferans salonları, kütüphaneler, yurtlar gibi birçok hizmet bölge halkının kullanımına sunulmuştur. Bölgede sağlanan huzur ve güven ortamıyla birlikte belediyelerde ekonomik yatırımlar artmış, bölge halkı için önemli istihdam olanakları ortaya çıkmıştır” (İçişleri Bakanlığı Basın Açıklaması, 2018).

a. Doğrudan yapılan Ekonomik Yardım ve Yatırımlar

Kayyum belediyelerin göreve başlamasıyla birlikte bölgenin ekonomik yönden canlandırılması maksadıyla istihdam sağlamaya yönelik projeler, meslek edindirme kursları gibi faaliyetlere ağırlık verilmiştir. Terör örgütüne giden finansal kaynakların bu projelere ve faaliyetlere kanalize edilmesiyle birlikte bölgede hızlı bir normalleşme süreci başlamıştır. Bu kapsamda görevlendirme yapılan belediyelerin istihdam sağlama ve meslek edindirme kurslarının daha çok terör örgütünün istismar ettiği kesimler olan kadın ve gençlere yönelik olması ayrıca önem arz etmektedir.

b. Gençlere Yönelik Kurslar ve Eğitim Bursları

Kayyum belediyelerin gençlere yönelik proje ve faaliyetlerinin önemli bir kısmı eğitimde fırsat eşitliğinin yakalanması konusunda başlatılan lise ve üniversiteye hazırlık kursları ile bu kapsamda yapılan kitap ve kurs materyallerine yönelik yardımlardır. Diğer taraftan üniversite öğrencilerinin eğitimlerini sürdürmelerine yardımcı olacak aynı ve nakdi yardımlar da kayyum belediyeler tarafından verilen destekler arasındadır.

c. Altyapı Hizmetleri ve Yatırım Faaliyetleri

Çözüm süreci sırasında PKK terör örgütünün şehirlerde ve meskûn alanlarda başlattığı çatışmalar sonunda, çatışmaların yaşandığı bölgelerde meydana gelen tahribatın bir an önce giderilebilmesi için görevlendirme yapılan belediyeler alt yapı ve üst yapı çalışmalarına ciddi ağırlık vermişlerdir. Başkan vekili görevlendirilen belediyelerin bu kapsamda yaptığı belediyecilik faaliyetleri diğer bölgelerdeki belediyecilik faaliyetlerinden farklı olarak

PKK'nın tahrip ettiği bölgelerde halkın devlete olan güveninin yeniden tesis edilmesini sağlamaya yönelik olmuştur (Alptekin ve İlhan, 2018:45).

Başkan vekili görevlendirmeleri öncesi dönemde belediyelerden PKK'ya aktarılan kaynaklar yeni dönemde yatırım, hizmet ve sosyal faaliyetlere yönlendirilmiştir. Önceki dönemde yerine getirilmeyen ve vatandaşın talep etmesine ve sorgulamasına dahi müsaade edilmeyen en temel belediyeçilik hizmetleri de yine başkan vekilleri tarafından hayata geçirilmiştir.

d. Geziler ve Sosyalleşme İmkânları

Başkan vekili görevlendirilen birçok belediye, bölgelerinde gençlerin eğitim ve sosyal hayatına katkı sunacak gençlik merkezleri inşa etmiştir. Bu gençlik merkezlerinde kütüphaneler, spor kursları, spor ve oyun salonları, kurslar ve atölyeler bulunmaktadır. Ayrıca gençlerdeki radikalleşmenin önüne geçilebilmesi, birlik ve beraberlik duygularının geliştirilmesi amacıyla farklı bölgelere yönelik gezi programları da bu belediyelerin faaliyetleri arasında yer almıştır.

Yukarıda ifade edilen tüm hizmetlerle birlikte sosyal hayatın normalleşmesi ve bölgedeki vatandaşların birlik ve beraberlik duygularının pekiştirilmesi adına başkan vekili görevlendirilen belediyeler diğer bazı önemli adımlar da atmışlardır. "Görevlendirme yapılan bölgelerde insanların güvenli bir ortamda sosyal ve ekonomik faaliyetlerini gerçekleştirme imkânına kavuşması terörün yarattığı tahribatın ortadan kaldırılmasını da hızlandırmıştır" (Alptekin ve İlhan, 2018:46).

Sonuç

Türkiye'de son yirmi yıla yakın bir süredir atılan demokratikleşme adımlarıyla birlikte temel hak ve hürriyetlerin geliştirilmesinde ve özgürlük ortamının sağlanmasında önemli ilerlemeler sağlanmıştır. Meydana gelen bu olumlu gelişmelere karşın Türkiye'nin ulusal güvenliğini tehdit edecek boyutlara ulaşan, özellikle PKK terör örgütünün halkın yerel ve müşterek ihtiyaçlarını karşılamakla görevli ve seçimle işbaşına gelen bazı belediye başkanlarını ve yönetimlerini etkisi altına alması, bu belediyelerin mali ve lojistik kaynaklarını devletimizin güvenliğine karşı kullanmaya başlamasıyla birlikte, bu belediyelerin sözde özerklik adı altında hukuk dışı bir yapılanmaya gitmeleri, devletin terörle mücadelede yeni ve farklı bir strateji uygulamasını zorunlu hale gelmiştir.

2016 yılında çıkartılan 674 sayılı KHK ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'na eklenen hükümlerle terör faaliyetleri nedeniyle görevden alınan belediye başkanlarının, 5393 sayılı kanununun 46. maddesine göre yapılacak belediye başkan vekili görevlendirmeleriyle doldurulacağı konusunda yeni bir düzenleme getirilmiştir. Terör gibi ulusal güvenliği doğrudan tehdit eden bu gibi durumlarda anayasamız ve uluslararası düzenlemelere aykırı olmayacak şekilde seçilmiş belediye başkanlarının yerine belediye başkan vekilleri (kayım/kayyum) atanması gibi uygulamaların hayata geçirilebileceği görülmüştür.

674 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye dayanarak belediyelere yapılan başkan vekili görevlendirmeleriyle temelde iki şey amaçlanmıştır. Bunlardan birincisi, belediye kaynaklarının yerel halka kamu hizmeti sunulması amacıyla kullanılmasını sağlamak, ikincisi ise başkan vekilliği uygulaması ile terör örgütüne destek olan belediye başkanlarını görevden alarak terör örgütü ile etkin şekilde mücadele etmektir. Bu anlamda başkan vekili görevlendirme politikası, PKK terör örgütü ile mücadelede yeni bir araç rolünü üstlenmiş, belediye kaynaklarının terör örgütüne gitmeyerek hizmet üretme konusunda yerel halkın ihtiyaç ve taleplerine kanalize edilmesi açısından başarılı bir uygulama olmuştur.

Belediye başkan vekili görevlendirilen belediyeler ile birlikte bölge halkı uzun bir süredir alamadığı yerel kamu hizmetlerine kavuşmuş, bölgedeki yatırımlar artarak, istihdam oluşturulmuş, terör örgütünün otoritesi kırılmış, terör örgütüne giden mali destek ortadan kaldırılmış, belediye araç ve gereçleri vatandaşın hizmetine sunulmuş, PKK'nın lojistik desteği ortadan kaldırılmış, belediye borçları ödenmeye başlanmış, terör örgütü propagandası engellenmiştir. Başkan vekili görevlendirmeleri ile terör örgütünün faaliyet ve etkinliğine ciddi darbe vurulmuş ve özellikle bölge insanını örgüte üye olmaya sevk eden hususlar ortadan kaldırılmıştır. Belediyelere görevlendirilen belediye başkan vekilleri; doğrudan yapılan ekonomik yardım ve yatırımlar, gençlere yönelik kurslar ve eğitim bursları, meslek edindirme kursları ve istihdam oluşturma, altyapı hizmetleri ve yatırım faaliyetleri, yurt içi geziler, terörden uzak sosyalleşme imkânları (kadın ve gençlik dernekleri park, spor alanları) gibi faaliyetleri başarılı bir şekilde yerine getirmişlerdir (Alptekin ve İlhan, 2018:46). Belediye başkan vekilleri

göreve geldikleri andan itibaren yıllardır özlemi çekilen hizmetleri sunmak ve terör örgütünün belediyeler üzerinden oluşturduğu tahribatı ortadan kaldırmak için büyük bir özveri içinde çalışmış, bölge adına çok güzel sonuçlar ortaya çıkarmışlardır.

Belediye başkan vekili görevlendirmeleri, belediye hizmetlerinin nasıl etkili, verimli ve ekonomik şekilde yürütülebileceğini ortaya koymuş, yapılan hizmetlerin hayata geçmesi ve bölgede meydana gelen normalleşmeyle birlikte başlangıçta bu görevlendirmelere tereddütle bakan kesimlerce dahi takdir edilen bir görünüm kazanmıştır. Bu bağlamda “terörün toplum üzerinde oluşturduğu sosyal ve psikolojik olumsuz etkilerinin silinmesi için yaşamın normalleşmesi, huzur ve güvenin tesis edilmesi konusunda başkan vekili uygulaması hizmet belediyeciliğinin iyi bir örneği olmuştur” (İçişleri Bakanlığı Raporu, 2018:55).

Başkan vekili görevlendirmelerinin terörle mücadelede iki temel husus üzerine yapıldığından bahseden Alptekin ve İlhan’a göre (2018:25-26): “Kayyum atamalarıyla öncelikli olarak PKK’nın organizasyonel yapısı (KCK) doğrudan hedef alınmıştır. Böylelikle PKK’nın HPG, YDG-H, YPS, TAK gibi birimleri ile sahip olduğu terör üretme kapasitesi ve DBP’li belediyelerin KCK yapısına entegre edilmesi suretiyle kurulmaya çalışılan örgütün siyasi otoritesinin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır. PKK’yı doğrudan hedef alan bu ilk işlev askeri ve emniyet birimleriyle yapılan operasyonlar ve adli kovuşturmalara yürütülen terörle mücadele süreciyle aynı amacı paylaşmaktadır. Bu amaç doğrultusunda örgütün kurmaya çalıştığı siyasi otorite belediyelere yapılan başkan vekili görevlendirmeleriyle engellenmiş, terör örgütünün belediyeler üzerinden oluşturduğu propaganda ve lojistik ağı ortadan kaldırılmıştır. Başkan vekili görevlendirmelerinin PKK’yı dolaylı olarak hedef alan ikinci amacı ise görevlendirme yapılan bölgelerdeki vatandaşları radikalleşmeye, terör örgütüne destek vermeye ve örgüte katılmaya iten nedenleri ortadan kaldırmak olmuştur. Bu kapsamda öncelikle bölgenin ekonomik boyuttaki sıkıntılarının bakanlıklar ve belediyelerin koordinasyonu ile ortadan kaldırılması yoluna gidilmiştir.”

Terör örgütü üyeleri ile her alanda mücadele edilirken, özellikle kaynaklarını terörü desteklemekte kullanan belediyelerin yeniden halkın yararına çalışması için belediye başkan vekili uygulamasına gidilmiştir. Belediye başkan vekili görevlendirmeleriyle; “terör örgütüne belediyeler üzerinden aktarılan para ve insan kaynağı desteğinin engellenmesi; asker ve kolluk görevlilerinin operasyonel desteğiyle birlikte PKK/KCK terör örgütünün etkinliğini, eylemselliğini kaybetmesi; terör örgütüne katılım oranının son otuz yılın en düşük seviyesine inmesi, uygulamanın terörle mücadelede etkin bir politika işlevi gördüğünü ortaya koymuştur” (Güler ve Yılmaz, 2019:137).

İlk uygulandığı dönem için yaklaşık üç yıllık bir süre zarfında uygulamaya geçirilmiş olan belediye başkan vekilliği uygulaması sonrasında, 30 Mart 2019 yerel seçimlerine gelindiğinde HDP kayyım atanmış 94 belediyeden 44’ünü kaybetmiş ve 74 belediyede ise oy ortalamasını düşürmüştür. Bu sonuçlara bakarak PKK terör örgütünün 2014 yerel seçimleri sonrası ortaya koyduğu söyleminin ne kadar tutarsız olduğu ve HDP’nin şiddet ve bölücülüğe dayalı olarak uygulamak istediği kimlik siyasetinin etkisini kaybettiği söylenebilir. HDP’nin 2016-2019 arası dönemde kayyım atanmış 44 belediyede seçimleri kaybetmesi, bölge halkının kamu hizmetlerinden yoksun kalması, yaşanan terör ve şiddet eylemleri gibi faktörlerin de etkisiyle önceki tercihlerinden farklı bir tercih yaptığını ortaya koymaktadır. Bu sonucun iki nedeninin olduğu değerlendirilmektedir: “Öncelikle başkan vekilleri yerel halkı, kamu hizmetlerinin sunumunda memnun etmiş ve uygulanmış olan başkan vekili (kayyım/kayyum) stratejisi başarılı olmuştur, diğer taraftan ise yerel halk artık terör ve şiddet eylemlerine maruz kalmak istememektedir” (İzci ve Geylani, 2019:569).

Başlangıçta ciddi eleştirilere maruz kalan belediye başkan vekilliği uygulamasının zaman içerisinde yerel demokrasiyi rafa kaldırma amacını taşımadığı, aksine terör örgütünün insan kaynağı, araç gereç ve finansman açısından desteklenmesinin önüne geçilerek demokratik düzenin yeniden sağlanmasına yönelik bir uygulama olduğu görülmüştür. Söz konusu uygulamanın bu alanda en önemli uluslararası hukuki metinler olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi’nde yer alan “amaç ve sınırlamalara uygun, Anayasada düzenlenen durumun gerektirdiği ölçüde olduğu” değerlendirilmiştir.

Bütün bu olumlu durumlara karşın geçici bir süreliğine ve PKK’nın belediyeleri mali ve lojistik merkezler haline getirdiği yapıyı ortadan kaldırmak gibi bir misyonla göreve başlayan bu belediyelerin bütüncül bir stratejik planlamayla faaliyette bulunmaları önem arz etmektedir. Her kayyum belediye kendi dar tecrübe ve imkanları ölçüsünde hareket edebilmektedir. Bu konuda kayyum faaliyetlerini planlayan, koordine eden ve belirlenmiş hedeflere göre performans değerlendirmesi ve denetimini yapan merkezi bir birim üzerinden hareket edilmesi, daha hızlı ve etkin kararlar alınmasına ve aksamalar yaşanmamasına yol açacaktır. Her ne kadar İçişleri Bakanlığı

ilk görevlendirmelerden bugüne bu konuda ciddi adımlar atmış ve bir koordinasyon sistemi geliştirmişse de, kayyımların oryantasyonu ve koordinasyonu gibi konularda daha fazla gayret gösterilmesi ve etkin bir mekanizma kurulmasına ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir.

Belediye başkan vekilleri alınan güvenlik tedbirlerini ve yapılan hizmetleri salt bürokratik bir bakış açısıyla yapmaktan ziyade halkın bunları anlayabileceği, alınan kararlara etkin katılabilecekleri ve görüşlerini ifade edebilecekleri bir sistemle yapılması sağlanmalıdır. Farklı belediyelerdeki iyi uygulama örneklerinin ya da olumsuz uygulamaların merkezi koordinasyon birimlerince diğer görevlendirme yapılan belediyeler tarafından da uygulanması ya da uygulanmaması konusunda yönlendirme yapılmalıdır. Diğer taraftan başkan vekilleri sadece altyapı ve üst yapı gibi bölgenin fiziki imkânlarının iyileştirilmesi konusuna odaklanmamalı, terör örgütünün istismarına açık, dışlanmış ya da radikal grupların rehabilitasyonu konusunda da diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyon içerisinde kapsamlı ve tutarlı çalışmalar ve projeler yapılmalıdır.

Belediye başkan vekili olarak atanan valiler ve kaymakamlar belirli ölçüde benzer nitelikli işleri valilik ve kaymakamlık görevlerinde yapıyor olsalar da, bir yönüyle tamamen yabancı oldukları belediyeçilik hizmetlerini ilk defa tecrübe etmekte ve iş başında bu hizmetlerin yapılışını öğrenmektedirler. Bu nedenle göreve başlama öncesi yoğunlaştırılmış bir oryantasyon programına tabi tutulmaları tavsiyeye değer görülmektedir.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında daha önce 1930'larda ve 1980 darbesi sonrasında bugünkü gerekçelere yakın gerekçelerle uygulama bulan belediyelere başkan vekili görevlendirilmesi uygulaması, Türkiye'de ilk defa 2016 hain darbe girişimi sonrasında ülkenin güvenliğini tehdit eden birçok unsurun bir araya geldiği ortamda uygulanmıştır. Böylesine zorlu bir dönemde uygulamaya geçirilen ve Türkiye'nin kırk yıllık süreçte her anlamda gelişiminin önünde en büyük engel olarak duran PKK terör örgütünün yapılan askeri operasyonlarla birlikte tükenme noktasına gelmesinde çok önemli bir yer işgal eden belediye başkan vekili uygulamasının, terörün tamamen bitirilmesinde bugüne kadar uygulanan ancak sonuca ulaşma konusunda yeterli olmayan diğer politikalar yanında, İçişleri Bakanlığınca uygulamaya konulan stratejik öneme haiz ve tüm dünyaya örnek bir terörle mücadele stratejisi olarak Türkiye'nin gelişimine önemli katkılar sunacağına inanılmaktadır. Uygulamaya konulan belediye başkan vekili uygulaması; Türkiye'nin hukuk mevzuatına ve uluslararası hukuki metinlerde ifade edilen şartlara uygun olması, devletin güvenliğine tehdit oluşturan hususların bertaraf edilmesine katkısı ve kamu kaynaklarının vatandaşların yerel nitelikteki ihtiyaçlarının giderilmesine kanalize edilmesi açısından meşru bir uygulama olmakla birlikte, bu uygulamanın tüm risklerin ortadan kaldırılmasıyla birlikte sonlandırılması arzu edilen bir durum olacaktır.

Kaynakça

- Alptekin, H. (2018). Etnik Terör ve Terörle Mücadele Stratejileri: IRA, ETA, Tamil Kaplanları ve PKK, İstanbul: SETA Yayınları.
- Alptekin, H. ve İlhan, B. (2018). Kayyum Atanan Belediyelerin PKK Terörü İle Mücadeledeki Rolü. Ankara: SETA Yayınları.
- Altaş, S. (2017). Limited Şirkete Hangi Hallerde Kayyum Atanır? Mali Çözüm Dergisi, Cilt:139, ss.137-160.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (1950). Avrupa Konseyi. https://www.echr.coe.int/documents/convention_tur.pdf
- Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi (2005). https://diabgm.adalet.gov.tr/arsiv/sozlesmeler/coktaraflioz/ak/turkce/196_TUR.pdf
- Beriş H. E. (2015). Kamu Düzeni, Güvenlik ve Demokratikleşme. Güvenlik Çalışmaları Dergisi, Cilt:17, Sayı:1 ss.1-18 https://www.academia.edu/31459612/KAMU_D%C3%9CZEN%C4%B0_G%C3%9CVENL%C4%B0K_VE_DEMOKRAT%C4%B0KLE%C5%9EME
- Ceylan, G. S. (2004). Roma Hukuku'nda Kayyımlık Müessesesine Genel Bir Bakış. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 53(1), ss.221-230.
- Duran, B. (2016). 2016'da Türkiye. İstanbul: SETA Vakfı Yayınları.
- Duran, B. (2018). Etnik terör ve terörle mücadele stratejileri: Ira, Eta, Tamil Kaplanları ve Pkk. İstanbul: SETA Vakfı Yayınları.
- Erdem, N. ve Kavanoz Ersavaş, S. (2020). Türkiye'de Belediyelere Yapılan Kayyum Atamalarına İlişkin Bir Değerlendirme. Ombudsman Akademik, Cilt:12 ss.155-179 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1186061>

- Erdoğan, O. (2019). Belediyelere Kayyum Ataması Üzerine Bir Değerlendirme. Türk İdare Dergisi, Sayı:488, ss.245-264.
- Ersoy, U. (2016). Bir Koruma Tedbiri Türü olarak Şirket Yönetimi için Kayyum Tayini (CMK m.133). Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 65(4), ss.3393-3431.
- Gürler, C. (2016). Üretici Birliklerinde Kayyum Uygulaması. Ankara Barosu Dergisi, Cilt:2016/1, ss.431-439. [398506 \(dergipark.org.tr\)](http://dergipark.org.tr)
- Güler, T. ve Yılmaz, A. (2018). Yerel Demokrasi–Güvenlik Sarmalında Yerel Yönetimler: Türkiye’de Belediyelere Kayyum Atanması Pratiği. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Electronic Journal of Social Sciences, Cilt:17, Sayı:68, ss.1801-1816.
- Güler, T. ve Yılmaz, A. (2019). Bir Terörle Mücadele Stratejisi Olarak Belediyelerde Kayyum Uygulaması. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:17, ss.129-141
- Işık, M. (2020). Yeni Dünya Ekonomi ve Güvenlik Mimarisi. İstanbul: Tasam Yayınları.
- İçişleri Bakanlığı Basın Açıklaması (2016). Basın Açıklaması: 2016/63, <https://www.icisleri.gov.tr/basin-aciklamasi11092016>
- İçişleri Bakanlığı Raporu (2017). Terör Nedeniyle Belediyelere Yapılan Görevlendirmeler Raporu, <http://www.diab.gov.tr/kurumlar/diab.gov.tr/duyurular/Belediyeler.pdf>
- İçişleri Bakanlığı Basın Açıklaması (2018). İçişleri Bakanlığı’ndan Kayyum Atanan Belediyelerle İlgili Açıklama. <https://www.cnnturk.com/turkiye/icisleribakanligindan-kayyum-atanan-belediyelerle-iligili-aciklama>
- İçişleri Bakanlığı Raporu (2019). Belediyelerdeki Kayyum Sistemi ve Mevcut Durum Raporu. https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/IcSite/illeridairesi/Yayinlar/KayyumRaporu/kayyum_nihai_rapor.pdf
- İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (1949). Birleşmiş Milletler. <https://www.ombudsman.gov.tr/document/mevzuat/688B1--Insan-Haklari-Evrensel-Beyannamesi.pdf>
- İzci, F. ve Geylani, D. (2019). Kayyum Sisteminin Demokratik Yönetim İlkeleri ve Yasal Açısından Değerlendirilmesi. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD), Cilt 6 Sayı:6, ss.562-573.
- Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı (KDGM) (2013). Bütün Boyutlarıyla Terörizmin Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi. Ankara: Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı Yayınları.
- Karanlık, N. (1998). Kayyım Hukuku. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, s. 20.
- Keleş, R. ve Özgül, C.G. (2017). Belediye Organlarına Kayyum Atamaları Üzerine Bir Değerlendirme. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt:72, No: 2, ss.299-313.
- Koç, N. (2005). Türk Medeni Kanunundaki Düzenlemeler Işığında Vesayet Hukukuna Genel Bir Bakış. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:7, ss.99-120.
- Köse, T. (2017). Çözüm Sürecinin Yükseliş ve Düşüşü. Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi, Cilt:4, Sayı:1, ss.13-40.
- Köse, R. (2020). Tek Parti Döneminde Kayyum Uygulamaları. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Cilt:9 (2), ss.1520-1547.
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2022). Kayyum Kavramı, 08.09.2021 tarihinde Türk Dil Kurumu Sözlükleri <http://sozluk.gov.tr/>
- Türkiye Belediyeler Birliği (2017). Terör Suçu Nedeniyle Belediye Başkanı Görevlendirilmesi Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği Yayınları.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (TDV) (2022). Kayyum Kavramı. <https://islamansiklopedisi.org.tr/kayyum>
- 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu (1965). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.657.pdf>
- 674 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) (2016). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160901M2-2.htm>
- 1982 Anayasası (1982). [1.5.2709.pdf \(mevzuat.gov.tr\)](https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf)
- 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu (1991). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3713.pdf>
- 4121 Sayılı Türk Medeni Kanunu (2001). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4721.pdf>
- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu (2004). [1.5.5216.pdf \(mevzuat.gov.tr\)](https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf)
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu (2005). [TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ \(mevzuat.gov.tr\)](https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf)

EXTENDED SUMMARY

The struggle against the PKK, an ethnic and separatist terrorist organization, has been continuing uninterruptedly for nearly forty years. In order to break and neutralize the power of the terrorist organization, Turkish state, with all its institutions, develops and implements new and effective measures against the changing strategies of the organization every day. With the summer of 2015, Turkish Republic has faced a violent wave of terror, which includes street incidents as it has never encountered before. The PKK tried to develop new strategies in order to gain strength in the region, and within this new strategy, it chose the municipalities as its target and started an organizational restructuring effort in many municipalities in the region. The main point that distinguishes this process from previous periods is that the PKK also started to use the economic resources of the DBP-affiliated municipalities in the region. While these municipalities declared their so-called autonomy, on the other hand, they started to use the municipal facilities for illegal purposes through their mayors. The municipalities, whose main task is to meet the local and common needs of the citizens, have been tried to be made into autonomous structures, and municipalities have been started to be used as tools referring to the principle of "The Turkish state is an indivisible whole with its country and nation" defined in the 3rd article of our Constitution. While the decision-making bodies of the municipalities are elected and can only change in exceptional cases regulated by the legislation, with the Decree Law No. 674 issued in 2016 in the face of the new strategy of the terrorist organization, the Ministry of Interior or the Governorships appointed deputy mayors to the municipalities that made their resources available to terrorist organizations. With this legal arrangement, which is known as "appointing trustees" in the public, all kinds of resource flow to the PKK terrorist organization by the municipalities was prevented, and the PKK's effectiveness in the region was severely broken with the ongoing military operations. It is aimed to be an effective fighting strategy in the fight against terrorism with the "assignment of the deputy mayor", which is implemented in municipalities and entered into our management system as a new practice. It has been seen that the practice of vice president, which was subject to serious objections and criticism at the beginning, is not a practice that renders the municipalities dysfunctional over time, that offers the public resources to the service of the citizens and cuts the financial and logistics resources transferred to terrorism, increases the investments in the region by breaking the effectiveness of the PKK terrorist organization and strengthens local democracy by ensuring the participation of the people of the region in the planning of local services. The application of deputy mayor, based on ethnic discourse, has been an exemplary practice in Turkey's fight against terrorism as one of the strategic methods of struggle applied against the PKK terrorist organization, which has persecuted the people of the region for nearly forty years, causing material and moral damages and blocking the development of the region. In this study, it will be emphasized the reasons for the implementation of the deputy mayor application and how its implementation overlaps with the norms of international law, how the resources going to the terrorist organization are cut and channeled to the service of the citizens and the development of the region, how the elements that hinder the functioning of local democracy are eliminated and how it is reactivated, and how it is an effective strategy in the fight against PKK terrorism.